

SPIS TREŚCI

Rozdział 1. POSZUKIWANIE SIEBIE

Oś czasu 12

1. Tacy, jak my? 14

Nancy H. Kleinbaum, *Carpe diem* (fragment powieści *Stowarzyszenie umarłych poetów*) 14

William Golding, *Konchowa demokracja* (fragment powieści *Władca much*) 18

2. Takie, jak my? 22

Małgorzata Karolina Piekarska, *Kłopoty* (fragment powieści *Klasa pani Czajki*) 22

Małgorzata Budzyńska, *Pierwsze uczucie* (fragment powieści *Ala Makota. Notatnik sfrustrowanej nastolatki*) 25

3. Warsztat językowy: Bezblędna komunikacja. Rodzaje błędów językowych ↻ 28

Joanna Olech, *Polszczyzna* 31

Leszek K. Talko, *160 znaków zrewolucjonizowało świat* (fragment artykułu) 32

4. Warsztat językowy: Odmiany języka ↻ 34

5. Sprawdzam się 35

Rozdział 2. PRZEKRACZANIE GRANIC. MITOLOGIA

Oś czasu 36

1. Nieśmiertelni z Olimpu 40

Piotr Kuncewicz, *Bogowie* (fragment książki *Antyk zmęczonej Europy*) 40

2. Warsztat językowy: Po nitce do kłębka, czyli o związkach frazeologicznych krok po kroku ↻ 44

Stanisław Barańczak, *Pan tu nie stał* 46

Joanna Olech, *Węzeł gordyjski* 47

3. Granice przestrzeni – historia mitycznego Tezeusza 48

Ludwika Press, *Tezeusz i Ariadna* (fragment książki *Mit – człowiek – literatura*) 48

Zbigniew Herbert, *Historia Minotaura* (fragment z tomu *Pan Cogito*) 51

Joanna Olech, *Labirynt* 52

4. Granice natury – opowieść o Dedalu i Ikarze 53

Zygmunt Kubiak, *Dedal i Ikar* (fragment książki *Mitologia Greków i Rzymian*) 54

Wiktor Gomulicki, *Wolna wola* 55

Jarosław Iwaszkiewicz, *Ikar* (fragment opowiadania) 55

Tadeusz Różewicz, *Prawa i obowiązki* 58

5. Warsztat językowy: Snuć opowieść – opowiadanie jako forma wypowiedzi i gatunek literacki ↻ 60

6. Warsztat językowy: Słowa i słowniki ↻ 61

7. Między rzeczywistością a mitem 63

Stanisław Stabryła, *Poeta* (Opowieść o Homerze) (fragment książki *Śpiewaj mi, muzo*) 63

Homer, *Iliada* (Inwokacja – fragment) 65

8. Między uczuciem a obowiązkiem 66

Homer, *Pożegnanie Hektora z Andromachą* (fragment VI księgi *Iliady*) 67

Henryk Sienkiewicz, *Hektor Kamieniecki* (fragment powieści *Pan Wołodyjowski*) 69

9. Achilles i Hektor – bohaterowie zbiorowej wyobraźni 71

Homer, *Pojedynek Achillesa z Hektorem* (fragment XXII księgi *Iliady*) 72

Kazimierz Pytko, *Achilles żyje!* (fragment artykułu) 76

10. Odyseusz w drodze do Itaki 78

Maria Kłańska, *Odyseusz* (fragment książki *Mit – człowiek – literatura*) 79

Homer, *Przygoda z Cyklopem* (fragment IX księgi *Odysei*) 82

Leopold Staff, *Odys* 84

Leszek Kołakowski, *O podróżach* (fragment artykułu) 85

11. Warsztat językowy: Od słowa do notatki 88

12. Granice śmierci – opowieść o Orfeuszu i Eurydyce 89

Wanda Markowska, *Orfeusz i Eurydyka* (fragment książki *Mity Greków i Rzymian*) 89

Wisława Szymborska, *Wywiad z Atropos* 91

13. Warsztat językowy: Przepis na analizę wiersza 93

14. Warsztat językowy: Od słowa do słowa, czyli o słowotwórstwie ♪ 96

Joanna Olech, *Filo-anty* 98

15. Sprawdzam się 99

Rozdział 3. BIBLIJNY ŚWIAT

Oś czasu 100

1. Boskie porządkowanie kosmosu 103

Biblia Tysiąclecia, *Księga Rodzaju* (fragment) 103

Jan Kochanowski, *Pieśń XXV* 106

2. Warsztat językowy: Opis jako forma wypowiedzi ♪ 107

3. Pierwsi rodzice 109

Biblia Tysiąclecia, *Księga Rodzaju* (fragment) 109

Mark Twain, *Pamiętniki Adama i Ewy* (fragmenty) 110

Konstanty Ildefons Gałczyński, *Teatryk Zielona Gęś – Żarłoczna Ewa* 114

Joanna Olech, *Raj* 115

4. Dobry Ojciec 116

Biblia Tysiąclecia, *Ewangelia wg św. Łukasza* (przypowieść o synu marnotrawnym) 116

Janusz Pasięrb, *Przypowieść o Ojcu* 117

5. Sprawdzam się 118

Rozdział 4. QUO VADIS HENRYKA SIENKIEWICZA

Oś czasu 120

1. Rzym – wieczne miasto 123

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis* (fragmenty) 123

2. Życie w starożytnym Rzymie 126

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis* (fragmenty) 127

Joanna Olech, *Uczta cesarów* 129

3. Życie chrześcijan w Rzymie 130

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis* (fragmenty) 131

4. Warsztat językowy: Charakterystyka ∩ 135

5. Jaki jesteś, Marku Winicjuszu? 136

Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis* (fragmenty) 136

6. Pomocna dłoń – wskazówki interpretacyjne i ćwiczenia do *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza 138

7. Warsztat językowy: Przepis na analizę utworu epickiego 139

8. Warsztat językowy: Rodzaje literackie 140

Rozdział 5. W ŚWIECIE TAJEMNIC

Oś czasu 142

1. Tajemnica średniowiecza 145

Johan Huizinga, *Jesień średniowiecza* (fragment) 145

2. Heroizm i honor rycerza 147

Pieśń o Rolandzie (fragmenty) 147

John Ronald Reuel Tolkien, *Władca pierścieni* (fragment tomu *Dwie wieże*) 149

Joanna Olech, *Rycerz* 152

3. Wzór władcy 153

Jan Długosz, *Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego* (fragment) 154

Ewa Nowacka, *Dar Pani Jeziora* (fragment) 156

4. Warsztat językowy: W kilku słowach, czyli o tym, jak napisać streszczenie 160

5. Warsztat językowy: Rzecz o rzeczowniku ∩ 160

Joanna Olech, *Żeńska końcówka* 163

6. Wyobrażenia średniowiecza 164

Jakub de Voragine, *Święty Mikołaj* (fragment *Złotej legendy*) 164

7. Dama serca 166

Henryk Sienkiewicz, *Ślubowanie damie serca* (fragment powieści *Krzyżacy*) 166

Fryderyk Schiller, *Rękawiczka* 170

8. Rycerz w krzywym zwierciadle 172

Miguel de Cervantes Saavedra, *Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy* (fragmenty) 172

9. Przy biesiadnym stole 177

Przeclaw Słota, *O zachowaniu się przy stole* (fragment) 177

10. Sprawdzam się 179

Rozdział 6. PO PROSTU CZŁOWIEK

Oś czasu 180

1. Geniusz renesansu 184

Anna Klubówna, *O, Leonardzie, czemu się tak trudzisz?* (fragmenty książki *Krajobraz z tęczę. Sylwetki artystów od Fidiasza do Picassa*) 184

Michael J. Gelb, *Myśleć jak Kopernik* (fragmenty książki *Myśleć jak geniusz*) 189

Michael J. Gelb, *Rewolucja poglądów* (fragmenty książki *Myśleć jak geniusz*) 192

Sylwia Nasar, *Człowiek pięknego umysłu* (fragment artykułu) 193

Joanna Olech, *Człowiek renesansu* 195

2. Warsztat językowy: Czas na czasownik! ♪ 196

3. *Carpe diem* – życie jest piękne! 199

Jan Kochanowski, *Do gór i lasów* 201

Horacy, *Oda 11 / I* 202

Margit Kossobudzka, *Szczęście kosztuje tylko pięć dolarów* (fragment artykułu) 203

Jan Kochanowski, *Na dom w Czarnolesie* 205

Jan Kochanowski, *Na lipę* 205

Jan Kochanowski, *Pieśń świętojańska o sobótce. Panna XII* 206

Romain Rolland, *Włóczęga, czyli jeden dzień wiosenny* (fragment powieści) 208

4. Człowiek dla człowieka 211

Jan Kochanowski, *Z Anakreonta* 211

Giovanni Boccaccio, *Sokół* (fragment) 212

Małgorzata Musierowicz, *Dziecko piątku* (fragment) 215

John Ronald Reuel Tolkien, *Władca pierścieni* (fragment tomu *Powrót Króla*) 218

5. Warsztat językowy: Przymioty przymiotnika ♪ 221

6. *Śpieszmy się kochać ludzi...* 223

Jan Kochanowski, *Treny* (V, VII, VIII) 223

Jan Twardowski, *Śpieszmy się* 225

Jan Kochanowski, *Tren XIX – albo Sen* 227

Eric-Emanuel Schmitt, *Oskar i pani Róża* (fragment) 228

7. Spokojem silni 230

Horacy, *Oda 10* 230

Jan Kochanowski, *Pieśń IX (Księgi pierwsze)* 232

Platon, *Fedon* (fragment) 233

8. Warsztat językowy: Rym i rytm w wierszu 237

9. Warsztat językowy: Liczymy z liczebnikiem ♪ 238

10. Sprawdzam się 240

Rozdział 7. ZMYSŁY I DUCH

Oś czasu 242

1. Barokowa harmonia sprzeczności 246

Jan Andrzej Morsztyn, *Pszczola w bursztynie* 247

Jan Andrzej Morsztyn, *O swej pannie* 247

Jan Kochanowski, *Raki* 249

Stanisław Jerzy Lec, *Myśli nieuczesane* (wybór) 249

Joanna Olech, *Palindrom* 250

2. Warsztat językowy: W zastępstwie... – czyli o zaimku ♪ 251

3. Omamieni bogactwem 253

Molier, *Skąpiec* (fragmenty) 253

Molier, *Skąpiec* (fragmenty) 255

Wanda Markowska, *Król Midas* (fragmenty) 257

4. Pomocna dłoń – wskazówki interpretacyjne i ćwiczenia do *Skapca* Moliera 259

5. Warsztat językowy: Przepis na analizę dramatu 260

6. Piękno czy brzydota? 261

Jan Andrzej Morsztyn, *Niestatek* 261

Hieronim Morsztyn, *Na toż* (fragment) 262

Monika Piątkowska, *Grube* (fragment artykułu) 264

Meg Cabot, *Pamiętnik księżniczki* (fragment) 265

Dorota Terakowska, *Poczwarka* (fragment) 268

7. Sprawdzam się 273

Rodział 8. ROZUM I MARZENIE

Oś czasu 274

1. Oświeceniowy ład 278

Wolter, *Wiersz nad nieszczęściem Lizbony* [...] (fragment) 278

2. Warsztat językowy: O nieodmiennych częściach mowy ♪ 280

3. Marzenia o lepszym świecie 283

Wolter, *Kandyd, czyli optymizm* (fragment) 283

Konstanty Ildefons Gałczyński, *Prośba o wyspy szczęśliwe* 286

George Orwell, *Rok 1984* (fragment) 287

4. Warsztat językowy: Imiesłów ♪ 289

5. Potęga rozumu 290

Adam Naruszewicz, *Balon* 290

Zbigniew Pietrasiniński, *Ekspansja pięknych umysłów* (fragment) 292

6. Uczyć, bawiąc 293

Ignacy Krasicki, *Wstęp do bajek* 293

Ignacy Krasicki, *Człowiek i zdrowie* 294

Ignacy Krasicki, *Lew pokorny* 295

Ignacy Krasicki, *Szczur i kot* 295

Ignacy Krasicki, *Wół minister* 296

Joanna Olech, *Bajka* 297

7. Warsztat językowy: Rodzaje wypowiedzeń ♪ 298

Joanna Olech, *Władca* 300

8. Sprawdzam się 301

INDEKS POJEŃ 302

INDEKS AUTORÓW DZIEŁ I TYTUŁÓW 303